

6 • SINIF

VIDEO ÇÖZÜM İÇİN
KAREKODU OKUTUNUZ.

SOSYAL BİLGİLER

Defter Kitap

YASİN ALTINTAŞ

ALİ BİLGİN

YAVUZ KORKMAZ

OKTAY GÜLMEZ

AYKUT ORÇUN ERCAN

NADİR EKİCİ

HİLAL ÖZDİLEK

BUSE NUR ÜNAL

MURAT CİVAN

VEYSEL GÜL

ABDULHAMİT EMEKLİ

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

HÜLYA BODUKCU
KAZIM EMEKLİ

EDITOR

RAMAZAN ATAK

GRAFİK TASARIM
DİZGİ

YASİN ALTINTAŞ
OKTAY GÜLMEZ
ALİ BİLGİN
YAVUZ KORKMAZ
HİLAL ÖZDİLEK
NADİR EKİCİ

YAZAR

BASIM YERİ

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun bu kitabın tamamının ya da bir kısmının kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN: 978-625-7870-27-6

Sevgili Öğrenciler,

Eğitim modelinin güncellendiği; biyolojik, dijital ve fiziksel çağa doğru ilerlediğimiz bu süreçte sınavların amaç değil araç olarak yapılandırılması söz konusu. Bu kapsamda “Liselere Giriş” ve diğer sınavlarda sizlerden sadece soru çözmeniz değil; günlük hayatla ilişkilendirme, problem çözme, sorgulama, analiz etme, gibi üst düzey bilişsel becerileri kullanmanız istenmektedir.

Mozaik Yayınları olarak deneyimli ve fenomen kadromuzla “İntro Defter Kitap” serimizi hazırlarken bilgiyi öğrenme, öğrendiğini kavrama ve kavradığını uygulama işleyişini merkeze alan bir yaklaşımı benimsedik. Bu doğrultuda kitabımızı tamamen kazanımlara uygun, basitten karmaşığa ve günlük hayat ile ilişkilendirerek hazırladık.

Mozaik İntro Defter Kitap Serimizde,

Öğrenme Alanı; ilgili kazanımın detaylı konu anlatımı

Etkinlik; ilgili kazanımın etkinlik uygulamaları

Kazanım Testi; ilgili kazanımın temel düzeydeki testi

Yazılıya Hazırlık; 2 dönemdeki 4 yazılıya hazırlık çalışmaları

Ünite Değerlendirme Testi; ilgili ünitenin yeni nesil sorularla değerlendirilmesi

Bölümleri yer almaktadır. Bu bölümleri belirtildiği gibi hiyerarşik bir düzende ele alarak sizlerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini amaçladık.

Kitabımızın öğretmenlerimizin değerli emeklerine bir destek, öğrencilerimizin değerli çalışmalarına bir kaynak olması umuduyla ...

Abdulhamit EMEKLİ
Mozaik Yayınları Koordinatörü

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

📖 BİREY VE TOPLUM

Toplumdaki Rollerim	6
Bizi "Biz" Yapanlar	13
Ön Yargılarımızı Kırıyorum	20
Birlikte Daha Güçlüyüz	26
Sorunlara Çözüm Buluyoruz	32
Ünite Değerlendirme Testi	38

2. ÜNİTE

📖 KÜLTÜR VE MİRAS

Türklerin Anayurdu- 1	42
Türklerin Anayurdu- 2 (Devletler)	51
1. Dönem 1. Yazılı sınavı	64
İslamiyet'in Doğuşu	66
Türkler İslamiyet ile Tanışıyor	77
Yeni Yurt Anadolu- 1	88
Yeni Yurt Anadolu- 2 (Türkiye Selçuklu Devleti)	100
Ticaret Yolları	111
Ünite Değerlendirme Testi	117

3. ÜNİTE

📖 İNSANLAR YERLER VE ÇEVRELER

Dünyanın Neresindeyiz?- 1	122
Dünyanın Neresindeyiz?- 2 (Coğrafi Konum)	131
1. Dönem 2. Yazılı Sınavı	139
Ülkemizin Coğrafi Özellikleri	142
Ülkemizin Coğrafi Özellikleri	150
Ülkemizin Beşeri Özellikleri-1	160
Ülkemizin Beşeri Özellikleri-2	169
Farklı İklimler Farklı Yaşamlar	175
Ünite Değerlendirme Testi	186

4. ÜNİTE

📖 BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Hayatımızdaki Sosyal Bilimler	192
Bilim ve Teknolojide Değişim	204
Bilimsel Çalışma Yapıyoruz	210
Emeğe Saygı Duyuyorum	217
Ünite Değerlendirme Testi	225

5. ÜNİTE

📖 ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

Ülkemizin Kaynakları Ve Ekonomik Faaliyetleri	230
Kaynaklarımızı Doğru Kullanıyorum	247
Yatırım ve Pazarlama	256
Vergilerimiz Kazançlarımızdır	263
Nitelikli İnsan Gücü Ve Gelişen Ekonomi	269
Meslek Nedir?	274
Ünite Değerlendirme Testi	279
2. Dönem 1. Yazılı	283

6. ÜNİTE

📖 ETKİN VATANDAŞLIK

Demokrasi Nedir?	286
Demokratik Devlet ve Organları	293
Karar Alma Sürecinde Ben De Varım	300
Demokrasi Her Yerde	307
Haklarımız ve Sorumluklarımız Güvencede	313
Toplumsal Hayatta Kadının Yeri	319
Ünite Değerlendirme Testi	325

7. ÜNİTE

📖 KÜRESEL BAĞLANTILAR

Türk Cumhuriyetleri Ve Komşu Ülkelerle İlişkiler	330
Kaynaklarımızı Doğru Kullanıyorum	337
Türkiye Beklenilendir	343
Popüler Kültür ve Biz	350
Ünite Değerlendirme Testi	356
2. Dönem 2. Yazılı Sınavı	361
Cevap Anahtarı	363

DEFTERİMİ TANIYORUM

ÖĞRENME ALANI

İlgili kazanımın detaylı bir şekilde konu anlatımı yer almaktadır.

ETKİNLİK

İlgili kazanıma ait bol sayıda ve çeşitlikte etkinlikler yer almaktadır.

1 KAZANIM TESTİ

İlgili kazanıma ait temel düzeyde soruların yer aldığı kazanımın pekiştirilmesinin amaçlandığı bölümdür.

ÜNİTE DEĞERLENDİRME TESTİ

İlgili ünitenin yeni nesil sorularla hazırlanan ve de ünitenin değerlendirilmesinin yer aldığı bölümdür.

YAZILIYA HAZIRLIK

Yıllık plana göre konuları kapsayacak şekilde hazırlanan çalışmalardır.

BİREY VE TOPLUM

ÜNİTE

1

- 6.1.1:** Sosyal rollerin zaman içerisindeki değişimini inceler.
- 6.1.2:** Sosyal, kültürel ve tarihi bağların toplumsal birlikteliğin oluşmasındaki yerini ve rolünü analiz eder.
- 6.1.3:** Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.
- 6.1.4:** Toplumsal birlikteliğin oluşmasında sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı destekleyici faaliyetlere katılır.
- 6.1.5:** Bir soruna getirilen çözümlerin hak, sorumluluk ve özgürlük temelinde olması gerektiğini savunur.

TOPLUMDAKİ ROLLERİM

Rol Nedir?

Üyesi olduğumuz gruplarda ya da kurumlarda üstlendiğimiz görevlere **rol** denir.

Her birey, doğduğu andan itibaren toplum içinde farklı rollerde bulunur.

ROLLERİMİZ VE ÖZELLİKLERİ

1

İçinde bulunduğumuz grup ve kurumlara göre rollerimiz sürekli değişmektedir.

Ailede **çocuk**

Okulda **öğrenci**

Markette **müşteri**

2

Rollerimizin bazılarını doğuştan sahip olurken bazılarını sonradan kazanırız.

Doğuştan Kazandığımız Roller

Sonradan Kazandığımız Roller

Evlat

Kardeş

Torun

Öğrenci

Öğretmen

Futbolcu

NOTLARIM

NOT

Farklı roller toplumsal ihtiyaçların karşılanmasını sağlar.

DİKKAT

İçinde bulunduğumuz toplumda rollerimiz sürekli değişmektedir.

NOT

Doğuştan sahip olduğumuz roller, biyolojik özelliklerimizle ilgilidir ve doğuştan sahip olduğumuz rolleri seçme şansımız yoktur.

UNUTMAYALIM

Sonradan kazandığımız roller, kendi isteğimizle ilgi ve yeteneklerimiz sonucunda kazandığımız rollerdir.

3

Aynı grup içinde farklı rollere sahip olabiliriz.

Alp Arslan

Alp Arslan, aile içerisinde;

Anne ve babasının yanında **evlat**,
Dede ve ninesinin yanında **torun**,
Küçük kardeşinin yanında **abi**,
Abisinin yanında **kardeş**

rollerine sahiptir.

4

Rollerimiz bize birtakım haklar ve sorumluluklar yükler.
Rollerimiz değiştiğinde sorumluluklarımızda da değişiklik olmaktadır. İçinde bulunduğumuz grupların varlığını sürdürebilmesi için bireylerin üstlendikleri sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir.

EVLAT

- Anne babamızın verdiği görevleri yapmak.
- Odamızı düzenlemek.

ÖĞRENCİ

- Okul kurallarına uymak.
- Derse zamanında gelmek.

MESLEKİ ROL VE SOSYAL ROL FARKI**Mesleki Rol**

İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmeye **mesleki rol** denir.

Öğretmenlik, mesleki bir roldür. Öğretmenlik rolüne sahip olan kişilerden beklenen davranışlar yazılıdır. Öğretmenler bu yazılı beklentilere göre işlerini yapmaya çalışırlar.

Sosyal Rol

Toplum içinde üstlendiğimiz görevlere **sosyal rol** denir.

Annelik, sosyal bir roldür. Anne rolüne sahip olan kişilerden beklenen davranışlar yazılı değildir. Bu rollerden beklenen davranışlar toplum tarafından belirlenmiştir.

BİLGİ KUTUSU

Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkiye **hak** denir.

- 1) Evde çalışma odasına sahip olmak,
- 2) Okulda teneffüse çıkmak,
- 3) Temiz bir çevrede yaşamak gibi bazı haklarımız vardır.

BİLGİ KUTUSU

Bireylerin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesine **sorumluluk** denir.

- 1) Odamızı toplamak,
- 2) Ödevlerimizi yapmak,
- 3) Çevreyi temiz tutmak gibi bazı sorumluluklarımız vardır.

NOT

Mesleki rollere ilişkin beklentiler yazılıdır, sosyal rollere ilişkin beklentiler ise yazılı değildir.

NOTLARIM

ETKİNLİK – 1

Aşağıda Yasin Bey'in bazı rolleri verilmiştir.

Yasin Bey'in rolleri ile ilgili aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yi, yanlış ise "Y" yi işaretleyiniz.

CÜMLELER

D

Y

- 1 Rollerinin tamamını doğuştan kazanmıştır.
- 2 Birden fazla role ve sorumluluğa sahiptir.
- 3 Yasin Bey'in en önemli rolü yazarlıktır.
- 4 Rollerinin bir kısmı kalıcıdır ve hayat boyu devam etmektedir.
- 5 Rollerinin belirlenmesinde ailesi etkili olmuştur.
- 6 Eş rolünü sonradan kazanmıştır.
- 7 Yasin Bey'in öğretmen olması mesleki bir roldür.
- 8 Rollerini, içinde bulunduğu gruba veya kuruma göre değişmez.
- 9 Bazı rollerini eğitim sonucunda elde etmiştir.
- 10 Sahip olduğu roller arasında yetenek gerektiren roller vardır.

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

ETKİNLİK – 2

1) Eş	5) Evlat
2) Torun	6) Mühendis
3) Kardeş	7) Öğretmen
4) Sınıf başkanı	8) Futbolcu

Yukarıda doğuştan kazanılan roller ve sonradan kazanılan roller karışık hâlde verilmiştir. Verilen rolleri tabloya uygun olarak yazınız.

A) Doğuştan Kazanılan Roller

-
-
-

B) Sonradan Kazanılan Roller

-
-
-
-
-

ETKİNLİK – 3

Aşağıda verilen örneklerin ilgili olduğu kavramı 'X' işareti ile işaretleyiniz.

	ÖRNEK	Rol	Hak	Sorumluluk
1	Ayşe'nin okul voleybol takımına takım kaptanı seçilmesi			
2	Doktor Mehmet Bey'in hastaları tedavi etmesi			
3	Saadet'in okul kurallarına uyması			
4	Yasin Bey'in vergi vermesi			
5	Ahmet'in 6 yaşında olarak okula başlaması			
6	Hilal Hanım'ın istediği yere istediği zaman seyahat edebilmesi			
7	Şoför olan Hande'nin trafik kurallarına uyması			
8	Esmâ'nın evin tek çocuğu olması			
9	Murat Bey'in askere gitmesi			
10	Oktay Bey'in öğretmen olması			

ETKİNLİK – 4

Aileniz ve okulunuzdaki rolleriniz ve sorumluluklarınızdan bazılarını aşağıdaki tabloya yazınız.

	Rolüm	Sorumluluklarım
Ev	A	B
Okul	C	D

ETKİNLİK – 5

Sonradan

Doğuştan

Mesleki rol

Aile

Rol

Sorumluluk

Hak

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara yukarıdaki kelimelerden uygun olanlarını yazınız.

- 1 Bir işte veya ortamda bir kimsenin üzerine düşen göreve denir.
- 2 Sahip olduğumuz rollerin gerektirdiği işleri yerine getirmeye denir.
- 3 Bazı roller biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan yetenek gerektirmeyen sahip olduğumuz rollerdir.
- 4 Sahip olduğumuz mesleğin gerektirdiği davranışlara denir.
- 5 Evlilik ve kan bağına dayanan, genelde anne, baba ve çocuklardan oluşan içinde bulunduğumuz ilk grup ve aynı zamanda ilk sosyal kuruma denir.
- 6 Bazı roller isteyerek ve çalışarak sahip olduğumuz rollerdir.
- 7 Hukukun çizdiği kanunlar çerçevesinde bize tanınan yetkilere denir.

1. Aşağıda verilen rol - sorumluluk eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

	Rol	Sorumluluk
A)	Polis	Suçluları yakalamak
B)	Öğrenci	Verilen ödevleri yapmak
C)	İtfaiyeci	Yangınları söndürmek
D)	Hasta bakıcı	Hastaları muayene etmek

2.

Fatma

Sosyal rollerimiz zaman içinde değişebilir.

Berkan

Sosyal roller, kişilere bazı sorumluluklar yükleyebilir.

Nisan

Kardeşlik, ablalık gibi doğuştan kazanılan roller daha önemlidir.

Furkan

Toplumdaki her bireyin en az bir rolü bulunur.

Bu öğrencilerden hangisi sosyal rollerle ilgili yanlış bilgi vermiştir?

- A) Fatma
B) Berkan
C) Nisan
D) Furkan

3. Merhaba Ben Basri. Bir lokantada çalışıyorum. Lokantanın günlük yemek yapma işleri benim sorumluluğumdadır. İlerleyen zamanlarda iş yerinde tanıştığım bir hanım efendi ile evlendim. Mutlu bir aile hayatımız var. Geçenlerde bir kız çocuğumuz dünyaya geldi. Akrabalarımız çocuk ziyaretine gelerek mutluluğumuzu paylaştı.

Bu açıklamaya göre Basri Bey'in,

- I. Müşteri,
II. Aşçı,
III. Baba,
IV. Eş

rollerinden hangilerini üstlendiği söylenebilir?

- A) I, III ve IV
B) II ve III
C) II, III ve IV
D) I, II, III ve IV

4. Bireyler içinde bulundukları toplum içerisinde birçok rol edinebilirler. Bu roller elde ediliş biçimine göre iki gruba ayrılır. Bazı roller bireylerin doğdukları andan itibaren bulundukları konum itibarıyla bir çaba göstermeden edindikleri rollerdir. Bazı roller ise sonradan ilgi ve yetenekler doğrultusunda çalışarak, uğraş vererek sahip olunan rollerdir.

Buna göre aşağıda verilen örneklerdeki rollerden hangisi elde ediliş şekline göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Eda'nın yetenek sınavını kazanarak Güzel Sanatlar Okulu'na kayıt olması
B) Mehmet'in kısa zaman önce dayı olması
C) Ferhat'ın bir mağazada satış danışmanı olması
D) Zeynep'in okul temsilciliği seçimlerini kazanması

5. **Sorumluluk bilinci gelişir.**
Empati yeteneği gelişir.
Topluma ve çevresine karşı duyarlı olur.
Başka roller edinmeye istekli olur.
Farklı rollere karşı önyargılı olur.

Verilen unsurlardan kaç tanesi sosyal rolleri benimseyen ve görevlerini yerine getiren bireylerin özellikleri arasında yer alır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

6. **Öğretmen Ali Bey'in okul müdürlüğüne yükselmesi**
Ahmet Bey'in torununun dünyaya gelmesiyle dede olması
Trabzonsporlu oyuncu Abdülkadir'in takım kaptanlığı yapması

Bu örneklerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Bütün rollerin sorumluluğu aynıdır.
 B) Aynı grup ya da kurumda zaman içinde farklı rollere sahip olunabilir.
 C) Rol ve sorumlulukların tamamı sonradan kazanılır.
 D) Birey farklı gruplarda aynı rollere sahip olabilir.

7. **Eğitim fakültesinde okurken,**
Bir markette alışveriş yaparken,
Trafikte araç kullanırken,
Sınıfta ders anlatırken

Bu faaliyetlerde bulunan bir kişi aşağıdaki rollerden hangilerini üstlenir?

- A) Mühendis - Müşteri - Öğretmen - Yaya
 B) Öğretmen - Müdür - Müşteri - Yaya
 C) Yolcu - Öğrenci - Mimar - Müşteri
 D) Öğrenci - Müşteri - Şoför - Öğretmen

8.

SERDAR

5 yaşındayım. Ailemizin ortanca çocuğuyum. Anaokuluna gidiyorum. Kardeşimle ve abimle oyun oynamayı çok seviyorum. Daha şimdiden ailemde kardeş, abi, evlat gibi rollerim var.

13 yaşındayım. 7. Sınıfa gidiyorum. Okulda sınıf başkanlığı rolümün yanında yatılı olarak kaldığımız yurtta başkanlık rolümde var. Ayrıca halkoyunları ekibinin üyesiyim.

26 yaşındayım. Eğitimimi tamamladım. Artık bir mimarım. Ayrıca kick boks kulübüne de üye oldum. Hobi olarak kick boks sporuyla ilgileniyorum.

Bu bilgilere göre Serdar ile ilgili;

- I. Yaşı ilerledikçe rolleri değişmiştir.
 II. Doğuştan ve sonradan kazandığı rolleri vardır.
 III. En önemli rolü mimarlık rolüdür.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
 C) II ve III D) I, II ve III

9. **Rollerle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?**

- A) Aynı grupta bulunan kişilerin rolleri de her zaman aynı olur.
 B) Sahip olunan roller zamanla terkedilebilir.
 C) Kişiye göre rollerin önemi de değişebilir.
 D) Aynı anda birden çok role sahip olunabilir.

Ad Soyad :

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D
11	A	B	C	D
12	A	B	C	D
13	A	B	C	D
14	A	B	C	D
15	A	B	C	D
16	A	B	C	D
17	A	B	C	D
18	A	B	C	D
19	A	B	C	D
20	A	B	C	D

Optik No : 592

FERNUS

MODER

ÖĞRENME ALANI

BİZİ “BİZ” YAPANLAR

Toplum

Bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan sosyal yapıya **toplum** denir. Toplum, insanların bir kültür ve kimlik etrafında toplanmasıyla oluşur.

Toplumsal Birliktelik

Toplumun ortak değerlerde birleşmesi ve birlikte hareket etmesine **toplumsal birliktelik** denir. Toplumsal birlik ve beraberliğin sağlanmasında ve millet olma bilincinin oluşmasında kültürümüz oldukça etkilidir. Örneğin: Türk halkı Çanakkale Savaşı'nda, Kurtuluş Savaşı'nda ve 15 Temmuz gecesinde millî birlik ve beraberlik içinde hareket etmiştir.

Millet: Birbirlerine ortak bağlarla bağlanmış insan topluluğudur.

Kültür Nedir?

İnsanlığın ortaya koyduğu, geçmişten geleceğe taşıdığı, maddi ve manevi değerler bütünüdür.

Millî Kültür Nedir?

Bir toplumu diğer toplumlardan ayıran değerler bütünü ve yaşam biçimidir.

Kültürümüzü Oluşturan Unsurlar

Maddi Unsurlar	Manevi Unsurlar
– Coğrafi Konum	– Tarih
– Simgeler	– Dil
– İklim	– Din ve inançlar
– Kıyafetler	– Örf, adet ve gelenekler
– Mimari eserler	– Atasözleri - deyimler
– Yemekler	– Türküler - ninniler

KULAĞIMIZA KÜPE OLSUN!

NOT

Milleti Oluşturan Değerler

- Vatan birliği
- Kültür birliği
- Tarih birliği
- Dil birliği

DİKKAT

Millî kültür toplulukları millet yapar.

UNUTMAYALIM

Kültürün maddi ve manevi öğeleri arasında devamlı bir etkileşim vardır. Birinde meydana gelen değişim diğerlerini de etkiler.

UNUTMAYALIM

Kültürel öğeler toplumsal birlikteliğin kalıcı olmasında etkilidir.

UNUTMAYALIM

Kültür, doğal çevreden etkilenir. Örneğin, Akdeniz ikliminde yaşayan insanların kültürü ile Karadeniz ikliminde yaşayan insanların kültürü birbirinden farklıdır.

DİKKAT

Millî kültürün en önemli ögesi dildir.

DİKKAT

Dilimizi zenginleştirmek, yabancı kelimelerden arındırmak ve bilim dili haline getirmek amacıyla Atatürk tarafından 1932 yılında **Türk Dil Kurumu** kurulmuştur.

DİKKAT

Tarih, bir milletin nereden nereye geldiğini gösteren bir aynadır.

DİKKAT

Türk tarihini başlangıcından itibaren iyi bir şekilde araştırmak, Türklerin kültür ve medeniyete yaptığı katkıları ortaya koymak amacıyla 1931 tarihinde Atatürk tarafından **Türk Tarih Kurumu** kurulmuştur.

MİLLÎ KÜLTÜRÜN ÖZELLİKLERİ

- 1 Milli kültür, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran en önemli özelliktir.
- 2 Milli kültür, toplumun birlik beraberliğini artırır.
- 3 Milli kültür, toplumun varlığı ve devamı için önemli bir unsurdur.
- 4 Milli kültür, yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılır.
- 5 Milli kültürde zamanla değişiklik olabilir.

DİL

Dil, bir milletin yaşayışına dair her türlü maddi ve manevi değerleri yansıtır. Şiir, türkü, mani, ninni, destan gibi kültürel değerler dil ile oluşturulur ve sonraki nesillere dil ile aktarılır.

Bir milletin dili bozulursa kültürü de zarar görür. Düşünce dünyasında, sanat ve edebiyatında sıkıntılar ortaya çıkar. Son dönemde yabancı kelimelerin dilimize girmesi, iş yeri tabelalarında yabancı kelimelerin kullanılması, televizyon, internet ve sosyal medya gibi ortamlarda Türkçemizin yanlış kullanılması dilimize zarar vermektedir. Bu nedenle dilimizi koruyup gelecek kuşaklara aktarmak bizim en önemli görevlerimizden biridir.

TARİH

Bir milletin ortak geçmişi, o milletin tarihini oluşturur. Tarihimiz sayesinde, atalarımızın yaptığı kahramanlıkları öğreniriz ve bu kahramanlıklar bize güç verir. Aynı zamanda geçmişte yapılan hatalardan da ders çıkararak gelecekte aynı hataları yapmamayı öğreniriz. Geçmişimizden güç alıp hatalardan ders çıkarmak için tarihimizi doğru bir şekilde öğrenmeli ve gelecek kuşaklara aktarmalıyız.

DİN

Din, insanların duygu ve düşüncelerini etkileyerek günlük hayatlarını şekillendirir. İnsanlar inandıkları dinin gereklerini yerine getirmek ister. Bu nedenle insanlara inandığı dinin gereklerini yerine getirebilme fırsatı verilmelidir. Çünkü toplumsal birlikteliğin oluşması için insanların dinî inançlarına saygı göstermek gerekir.

NOTLARIM

ETKİNLİK

ETKİNLİK – 1

Aşağıda bazı kavramlar verilmiştir. Buna göre kültür öğelerimiz kutusuna girmesi gereken kavramları başlarındaki numaralarını yazarak belirtiniz.

1 Millî maçlar

4 Türk bayrağı

7 Ebru sanatı

10 Yöresel kıyafetler

2 Türküler

5 Halk oyunları

8 Cadılar bayramı

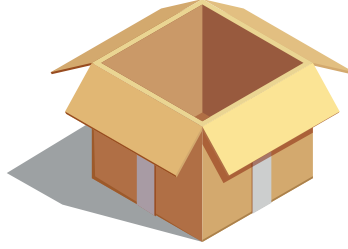
11 Yemekler

3 Sosyal medya

6 Tarihi eserler

9 Yabancı kelimeler

12 Atasözleri

Kültür öğelerimiz
kutusunda yer alanlar:

ETKİNLİK – 2

“Bir ulus, sımsıkı birbirine bağlı olmayı bildikçe yeryüzünde onu dağıtabilecek bir güç düşünülemez.”

Mustafa Kemal Atatürk

Bu cümle ile anlatılmak istenen düşünce nedir? Yazınız.

ETKİNLİK – 3

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlar için “D” yi, yanlış olanlar için “Y” yi işaretleyiniz.

CÜMLELER

D

Y

- 1 Ülkemiz kültürel unsurlar bakımından zengindir.
- 2 Tarih, bireylere yaşadığı toplumun geçmişini öğrenmesine ve millî bilincin oluşmasına katkı sağlar.
- 3 Güçlü kültür yapısına sahip devletler için dildeki yabancı kelimeler bir zenginliktir.
- 4 Dil, kültürel öğelerin nesilden nesile aktarılmasını sağlar.
- 5 Kültür, içinde bulunduğumuz toplumun kimliğini oluşturur.
- 6 Sosyal medyanın yoğun bir şekilde kullanılması kültürel değerlerimizin bozulmasına neden olmuştur.
- 7 Her toplum kendi kültürünü korumaya önem göstermelidir.
- 8 Toplumsal birlikteliğin oluşması için tüm insanlar aynı dine sahip olmalıdır.
- 9 Tarih, bir milletin ortak geçmiştir. Kültür, tarihsel bir süreç içerisinde oluşur.
- 10 Bir milletin kültürel gelişimini etkileyen tek unsur dildir.

ETKİNLİK – 4

Aşağıda verilen bilgilerin doğru olabilmesi için belirtilen kavramlardan birini daire içerisine alınız.

CÜMLELER

- 1 Türk kültürüne yakın kültüre sahip devletler arasında **İspanya/ Azerbaycan** yer almaktadır.
- 2 Bir milletin kendine ait kültürüne **evrensel/ milli kültür** denir.
- 3 Atatürk, Türkçenin korunması amacı ile Türk **Tarih/ Dil** Kurumunu kurmuştur.
- 4 **Mantı/ Pizza** Türk kültürüne ait bir yemektir.
- 5 Atatürk tarihimizin doğru bir şekilde araştırılması için Türk **Tarih/ Dil** Kurumunu kurmuştur.
- 6 Kültürün temel aktarma aracı **medyadır/ dildir**.
- 7 **Salsa/ Horon** Türk kültürüne ait bir dans türüdür.
- 8 **Elektro gitar/ Saz** Türk kültürüne ait bir çalgı aletidir.
- 9 Kültür **bütünleştiricidir/ ayrıştırıcıdır**.
- 10 **Jazz/ Türkü** Türk kültürüne ait bir müzik türüdür.
- 11 Kültürün oluşumu **kısa/ uzun** bir süreç gerektirir.
- 12 **Cirit/ Golf** Türk kültürüne ait bir spordur.

ETKİNLİK – 5

Aşağıda bazı kültürel unsurlarımız ve örnek olaylar verilmiştir. Bu örneklerin başındaki numarayı unsurların altındaki boşluğa yazarak eleştiriniz.

DİN	DİL	TARİH	MİMARİ	YEMEK	GELENEK

- 1 Karabük iline bağlı olan Safranbolu Evleri fotoğrafçılar tarafından en çok ziyaret edilen yerler arasındadır.
- 2 Gaziantep mutfağı UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) tarafından koruma altında alınmıştır.
- 3 Ahmet, Peygamber Efendimizin “Güler yüzlülük kini giderir.” hadisinin etkisiyle toplumdaki insanlara güler yüzlü yaklaşım göstermektedir.
- 4 Türkçeyi öğrenmek isteyen Danimarkalı bir kişi Türkiye’ye gelmiş fakat farklı bölgeleri gezdiğinde şivenin değiştiğini fark etmiştir. Bu durum onun Türkçeyi öğrenmesini zorlaştırmıştır.
- 5 Hilal Öğretmen öğrencileriyle birlikte Çanakkale Şehitler Abidesi’ni ziyaret etmiş ve öğrencilerine Çanakkale Savaşı hakkında bilgiler vermiştir.
- 6 Askere gidecek olan Mehmet’in babası evin önüne büyük bir bayrak asmıştır.

ETKİNLİK – 6

Aşağıda verilen afiş ile ilgili yorumlarınızı yan tarafta bulunan boşluğa yazınız.

1. Elif eyledik ötürü, pazar eyledik götürü.!

Yaratılanı hoş görürüz, Yaradandan ötürü.!

Yunus Emre'nin bu sözü toplumsal birlikteliğin oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin önemini ortaya koyar?

- A) Tarih B) Dil
C) Gelenekler D) Din

2. Her milletin ortak bir kültürü vardır. Ortak kültürü oluşturan bu unsurlar dil ve tarih başta olmak üzere gelenek, göreneklerimiz ve bayrağımız gibi değerlerdir.

Bir milletin ortak kültürünü koruması ve ona sahip çıkması aşağıdakilerden hangisine katkı sağlamaz?

- A) Millî birlik ve beraberliğimizin güçlenmesine
B) Vatandaşlık duygusunun gelişmesine
C) Kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılmasına
D) Milletimizi diğer milletlerden üstün tutmaya

3.

Kültürümüzü Oluşturan Unsurlar

1.	Bayramlar	Milletimize ait önemli olayları ve tarihleri coşku içinde kutladığımız anlardır.
2.	?	Destanlar, türküler, hikayeler, masallar, ninniler gibi yazılı ve yazısız öğeleri kuşaktan kuşağa aktaran en önemli taşıyıcıdır.
3.	?	İnsanlara iyiyi, doğruyu, dayanışmayı ve yardımlaşmayı öğütleyen bir değerler sistemidir.
4.	?	Milletimizin geçmişte yaşadığı iyi ya da kötü olayları unutmamalı ve bu olaylardan gerekli dersleri çıkarmalıyız.

Bu tabloda “?” işareti ile belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangileri yazılmalıdır?

- A) Tarih - Din - Dil B) Din - Tarih - Dil
C) Dil - Din - Tarih D) Dil - Tarih - Din

4. Son yıllarda dünyada yaşanan teknolojik gelişme ve değişimler toplumlarda sosyal bir değişim yaratmıştır. İnsanlar arasındaki sosyal ilişkiler zayıflamış, toplumu bir arada tutan ortak kültürel değerler unutulmaya yüz tutmuştur. Bu değerlerin unutulmaya yüz tutması insanları bir arada tutan ortak bağların zayıflamasına neden olmuştur. Bu nedenle (...)

Paragrafta boş bırakılan yer (...) aşağıdaki ifadelerden hangisiyle tamamlanırsa anlam bütünlüğü sağlanmış olur?

- A) Eskiyen kültürel öğeleri değiştirerek yeni bir kültür oluşturmaliyiz.
B) Millî ve tarihi bağlarımızı güçlendirerek toplumsal birlikteliğimizin sürekliliğini sağlamaliyiz.
C) Toplumsal baskı uygulayarak değişimin karşısında durmaliyiz.
D) Olayları akışına bırakarak oluşan yeni düzene ayak uydurmaliyiz.

5.

- Askere gidecek gençlere askere uğurlama törenlerinin yapılması
- Evlenecek çiftlere düğünde takılar takılması
- Bayram namazlarında cami avlusunda topluca bayramlaşmaların yapılması
- Ev sahipleri tarafından misafirlere ikramlarda bulunulması

Bu örnekler aşağıdaki millî kültür öğelerimizden hangisiyle ilgilidir?

- A) Tarih B) Gelenek ve görenekler
C) Dil D) Yemekler

6. **Aşağıdaki örneklerin hangisinde bireylerin faaliyetleri kültürümüzün gelecek kuşaklara aktarılmasına hizmet etmez?**

- A) Mehmet Bey'in Ramazan Bayramı'nda çocuklara harçlık ve şeker vermesi
B) Ahmet'in okul çıkışı arkadaşlarıyla birlikte bir lokantada pizza yemesi
C) Gizem'in ebru sanatını öğrenmek için ebru kursuna yazılması
D) Merve'nin okul çıkışı İstiklal Marşı törenlerinde saygı duruşunda bulunması

7. • Berkay'ın babası Berkay'a aç kalan sokak hayvanlarını beslersek çok sevap kazanacağını ancak onlara eziyet etmenin ise günah olduğunu söylemiştir.
- Zeynep'in annesi Zeynep'e atalarımızın yaptığı savaşlarda insanların omuz omuza vererek savaştığını ve vatan için canlarını vermekten çekinmediklerini vurgulamıştır.
- Ali Öğretmen öğrencilerine milletimizin yaşamışlıklarını anlatan türküler, maniler, masallar, ninniler, destanlar ve hikayelerin gelecek kuşaklara aktarmada en önemli aracın dil olduğunu söylemiştir.

Bu örneklerde kültürümüzü oluşturan,

- I. Tarih,
II. Gelenek ve görenek,
III. Yabancı dil,
IV. Din

öğelerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) I ve III
B) II ve III
C) I ve IV
D) I, II ve IV

8.

Millet olarak tarihimizi bilmemiz ve geçmişten ders çıkarmamız;

- I. Olayları neden ve sonuçlarıyla birlikte görmemiz,
II. Birlikteliğimizi bozacak unsurlara itibar etmememiz,
III. Güncel olayların sonuçlarını öngörmemiz

hangileri açısından bizlere katkı sağlar?

- A) Yalnız II
B) I ve II
C) I ve III
D) I, II ve III

9.

Trabzon'un Vakfıkebir ilçesine bağlı Hamzalı Köyü'nde köy halkı köydeki birçok işi imece usulüyle yapıyor. Şubat, mart aylarında başlayan ekim-biçim işleri için komşular bir araya geliyor ve bir gün bir ailenin işleri ertesi gün başka bir ailenin işleri çabucak hallediliyor. Çoğunluğu kadınlardan oluşan bu usulle herkes sırası geldiğinde başkasına yardıma gidiyor ve başkasından yardım alıyor. Patates, mısır, fındık, çay gibi ürünlerin hem ekim hem de hasat zamanı el birliğiyle yapılan bu işler köylülerin yorulmadan işlerini yürütmesini sağlıyor.

Köylülerin bu davranışı aşağıdakilerden hangisine katkı sağlamaz?

- A) Kültürel değerlerimizi yaşatmaya
B) Toplumsal birliktelik ve kaynaşmaya
C) Gelenek ve göreneklerimizin devamlılığını sağlamaya
D) Kültürel özelliklerimizin değişimine

Ad Soyad :

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D
11	A	B	C	D
12	A	B	C	D
13	A	B	C	D
14	A	B	C	D
15	A	B	C	D
16	A	B	C	D
17	A	B	C	D
18	A	B	C	D
19	A	B	C	D
20	A	B	C	D

Optik No : 593

FERNUS

MOD PRO

ÖĞRENME ALANI

6.1.3.: Toplumda uyum içerisinde yaşayabilmek için farklılıklara yönelik ön yargıları sorgular.

NOT

İnsanlar, doğuştan farklı özelliklerle yaratılmıştır. Kısa boylu, uzun boylu; kilolu, zayıf; siyah tenli, beyaz tenli gibi. Bir insan hangi özelliğe sahip olursa olsun her insanın saygıdeğer bir varlık olduğu asla unutulmamalıdır.

NOT

Birleşmiş Milletler 21 Mart'ı "Uluslararası Irk Ayrımcılığıyla Mücadele Günü" olarak kabul etmiştir.

KAVRAMLAR

Ayrımcılık : Bir devletin veya toplumun bazı üyelerinin, diğer insanlara sağlanan belli hak ve özgürlüklerden yoksun bırakılmasıdır.

ÖN YARGILARIMIZI KIRIYORUM

İnsanlar, sosyal bir varlık olmalarından dolayı sürekli birbirleriyle etkileşim halindedir. Toplumda farklı özelliklere sahip bireyler yer almaktadır. Farklılıklara saygı göstermek, toplumla uyum içinde yaşamanın en önemli kurallarından biridir. Ancak farklı kişi veya gruplara karşı zaman zaman rastlanabilen bazı kalıp yargı ve ön yargılar toplumun uyum içinde yaşamasının önünde engel oluşturabilmektedir.

KALIP YARGI

Kalıp yargı, bir topluluğun bütün üyelerine yönelik abartılan, genelleştirilen olumlu veya olumsuz değerlendirmelere denir.

Kalıp Yargıların Özellikleri

Kalıp Yargı Örnekleri

- 1 Kadınlar futbol oynayamaz.
- 2 En zor ders matematiktir.
- 3 Pahalı ürünler kalitelidir.
- 4 Göçmenler, uyumsuz ve zararlı insanlardır.

NOTLARIM